

משנה - ביצה - עיקר תוי"ט

פרק א

פרק א - משנה א פרק א - משנה ב פרק א - משנה ג פרק א -
משנה ד פרק א - משנה ה פרק א - משנה ו פרק א - משנה ז פרק
א - משנה ח פרק א - משנה ט פרק א - משנה י

פרק ב

פרק ב - משנה א פרק ב - משנה ב פרק ב - משנה ג פרק ב -
משנה ד פרק ב - משנה ה פרק ב - משנה ו פרק ב - משנה ז פרק
ב - משנה ח פרק ב - משנה ט פרק ב - משנה י

פרק ג

פרק ג - משנה א פרק ג - משנה ב פרק ג - משנה ג פרק ג -
משנה ד פרק ג - משנה ה פרק ג - משנה ו פרק ג - משנה ז פרק
ג - משנה ח

פרק ד

פרק ד - משנה א פרק ד - משנה ב פרק ד - משנה ג פרק ד -
משנה ד פרק ד - משנה ה פרק ד - משנה ו פרק ד - משנה ז

פרק ה

פרק ה - משנה א פרק ה - משנה ב פרק ה - משנה ג פרק ה -
משנה ד פרק ה - משנה ה פרק ה - משנה ו פרק ה - משנה ז

פרק א - משנה א

{ א } בגמרא. ואף על גב דמסקינן דיום טוב דעלמא נמי אסורה, אפלו הכי מוקמינן למתניתין בעקר הדין. והא דנקט יום טוב ולא שבת ויהיה פרושו שבת שאחר יום טוב, דהנה אמינא דוקא שבת סעודתו בעיא הכנה ואין יום טוב מכין לשבת, אבל יום טוב שאחר שבת אימא לא לתסר, דכחל שווינהו שאין סעודתו בעי הכנה, הלכך איצטריך למתני יום טוב, ושבת אתיא במכל שכן. ועין תוספות יום טוב: { ב } גמרא. דאלו היום גמרה קימא לן בערויבין דשבת מכינה לעצמה והוא הדין יום טוב. וקאמר גמרה, דאלו לא גמרה אף על פי שנתגדל לא מיתסרי, דאי הכי ביום טוב אחר שבת היכי שחטינו, והלא כבר נתגדלו בשבת, אלא דלא חשבנו לה הכנה אלא כי גמרה, שאז מתחדשת בריה חדשה לגמרי. הר"ן: { ג } דעל כרחוק בא לאשמעינן דאפלו הכנה בידי שמים כגון ביצה אסורה, דאי משום הכנה בידי אדם כלומר שיאפו ויבשלו מבעוד יום, הא בהדיא כתיב את אשר תאפו אפו. רש"י: { ד } שכן כתיב בהו שבתון בפרשת אמר, גם ממחרת השבת דעמר פרשו רבותינו זכרונם לברכה ממחרת יום טוב: { ה } גמרא. דכיון דשמעינן דאין יום טוב מכין לשבת, ילפינן מקל וחמר דאין שבת מכינה ליום טוב. הר"ן: { ו } ואף על גב דמאתמול היא נגמרת, מכל מקום כשנולדה בשבת הרי זו הכנה, דגם בשעת לידה שיהי הכנה. ועין תוספות יום טוב: { ז } שמתחלה לא מחמת ספק התחילו לעשות. ועין תוספות יום טוב: { ח } מה שאין כן שבת ויום טוב הסמוכים, ואף על פי שהיום טוב הוא יום טוב שני, דשבת מיהו ודאי קדש הוא, ויום טוב הסמוך לה נמי שמיא יום טוב גמור הוא. הר"ן: { ט } לא תאכל. ואפלו לטלטל נמי לא כו', אלא משום דסתמא ביצה לאכילה קימא, נקט כי האי לישנא. תוספות. ועין תוספות יום טוב: { י } גמרא. ורצונו לומר לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר [שמות יג] דכתב לאו בכל חדא, מה שאין כן באכילה, דנתינת טעם, כי כל אכל כתיב [שם יב]: { יא } בכפותבת. דהואיל וידענו דשעורו של זה לא כשעורו של זה, נוקים ליה שעורא כדאשכחנא בעלמא: { יב } בכזית. וקראי צריכי דאי כתב שאר הנה אמינא משום דחמוצו קשה כו', ואי כתב חמץ משום דראוי לאכילה. גמרא:

פרק א - משנה ב

{ יג } דְּכַתִּישָׁה תוֹלְדָה דְּטוּחוֹן הִיא. אָבֵל מַה שְּׁנוּטֵל הָעֶפֶר וְעוֹשֶׂה גִמְא, אָף עַל גַּב דְּקִימָא לָן חוֹרֵשׁ בְּכָל שְׁהוּא כּוּי, אָמְרִינָן בְּגִמְרָא הֵינִי מְלִי הִיכָא דְּמִתְקַן, הָכָא מְקַלְקַל (וְשָׂרִי לְכַתְחַלָּה מְשׁוּם שְׂמַחַת יוֹם טוֹב), כְּלוּמַר דְּמִיָּרִי בְּמָקוֹם שְׁהַגְמָא מְקַלְקַל כְּמוֹ בְּבֵית אֹרְבַּח, אָבֵל בְּשָׂדֵה לֹא: { יד } דְּבִיּוֹם טוֹב קִימָא לָן כְּמֵאן דְּאָמַר מְקַצָּה אָסוּר. וְהִתּוֹסְפוֹת כְּתָבוּ דְּהָכָא לְכֻלֵּי עַלְמָא אָסוּר, דְּהֵינֵי נוֹלְדֵי גְמוּר, דְּמַעְקָרָא עֲצִים וְהִשְׁתָּא אָפֶר:

פרק א - משנה ג

{ טו } וְאָף עַל גַּב דְּלַעִיל לֹא הִתִּירוּ אֶלְא בְּדָקֶר נְעוּץ (וְעֶפֶר תַּחוּח לֹא מִהֵנִי מְשׁוּם חֲשָׂדָא דְּחַפְיָה. רִשׁ"י), וְהָכָא נִמְי אִיכָא חֲשָׂדָא דְּלִהְטִיחַ גָּו, תַּרְצוּ בְּגִמְרָא דְּהָכָא שׁוּבְכוּ מוֹכִיחַ עָלֵיו. וּפְרַשׁ הַר"ן כְּלוּמַר שׁוּבְכוּ שֶׁל סֵלַם מוֹכִיחַ, שְׁהוּא נִכְרָ שְׁהוּא לְשֵׁם שׁוּבָד: { טז } וְאֹמְרִי. מִבְּעוֹד יוֹם. רִשׁ"י:

פרק א - משנה ד

{ יז } וְלֹא פְרַשׁ הַר"ב טַעְמָא מֵאִי אָמְרִינָן הָכִי. וְלִכְאוּרָה טַעְמִיָּה כְּמֵאן דְּאָמַר רַב וְקָרוֹב הוֹלְכִים אַחַר הָרֵב כּוּי. אֶלְא שְׁהַרְמַב"ס תַּלְהָה הַדְּבַר בְּסַפֵּק מוּכָן שְׁאָסוּר, וְכַתְבַּת הַמְּגִיד הַטַּעַם מִפְּנֵי שְׁהוּא דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירָיו, אוֹ שְׂרָצוּ חֲכָמִים לְהַחְמִיר בְּסַפֵּק זֶה: { יח } אָסוּרִים. דְּמַמָּה נִפְשָׁד אִיכָא חַד דְּמַעְרַב בְּהוּ, וְלִיכָא לְמִישְׁרִינְהוּ מְשׁוּם דְּחַד בְּתַרִּי בְּטִיל (דְּכַתְיַב אַחְרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. רִשׁ"י), דְּבַעֲלֵי חַיִּים חֲשִׁיבֵי וְלֹא בְּטִיל, וְעוֹד כָּל דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירָיו אֶפְלוּ בְּאֶלְף לֹא בְּטִיל. תוֹסְפוֹת: { יט } דְּמִתְנִיתִין בְּמִדְּדִין שְׁאִין יְכוּלִין לְפָרַח, וְאִי לִיכָא קוֹן בְּתוֹדָה חֲמֻשִׁים אִמָּה פְּשִׁיטָא דְּמִתְרִין, דְּכָל הַמְּדָדָה אִין מְדָדָה יוֹתֵר מִחֲמֻשִׁים אִמָּה. גְּמָרָא: { כ } שְׁזוּיָת הַבֵּית בּוֹלֵט לְהִלָּאָה מִן הַשׁוּבָד וְקוֹן זֶה שְׁזוּמָן בּוֹ עוֹמֵד לְצַדְדִין, דְּאִי הוּא אֲתִי לְהָכִי לֹא הוּא חֲזִי לְקַנְיָה, שְׁהַזּוּיָת שֶׁל בֵּית עוֹמֵדָת לְפָנָיו. רִשׁ"י:

פרק א - משנה ה

{ כא } וּמִיָּהוּ בְּנִין מִמֶּשׁ לֹא הוּי, דְּאִין בְּנִין בְּכָלִים, וְקִאָסְרִי לִיה בֵּית הַלֵּל מְדַרְבְּנָן. וּמִן הַצַּד הֵינּוּ יָדוֹת לְשָׁנֵי רִאשֵׁי הַדָּף. רִשׁ"י: { כב } וּבְגִמְרָא רְמִי אֲמִתְנִיתִין בִּי דְּלֹא שָׂרִי בֵּית הַלֵּל מְשׁוּם שְׂמַחַת יוֹם טוֹב אֶלְא בְּדָקֶר נְעוּץ, וְאֶפְלוּ הָכִי לְכַתְחַלָּה לֹא. וּמְשָׁנֵי טַעְמִיָּהוּ דְּבֵית הַלֵּל מְשׁוּם דִּישׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו, וְסַבִּירָא לִיה דְּאָף עַל פִּי שְׁמַלְאֲכָתוֹ לְאָסוּר מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ לְצַרְדָּה גּוּפוֹ כּוּי (אִי נִמְי מְחַלְפֵת הַשִּׁיטָה דְּהָכָא. רִשׁ"י) וְזֶה הוּא לִיה לְהַר"ב לְכַתְבַּת דְּלֹא נִטְעָה בְּהַלְכָה כּוּי. וְעִין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: { כג } דְּאָדָּ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ כְּתִיב [שְׂמוֹת יב], וְהִהוּצָאָה אָף הִיא בְּאֶכֶל וּבְמִשְׁקָה, וְאָף עַל פִּי שְׁהוּא

בְּדַבְרֵים אַחֲרַיִם אֲמַרְיִן מִתּוֹךְ. הַמְּגִיד : { כד } דְּמִדְּאוּרֵי תֵּא הִתְרָה לְגַמְרֵי,
אֶלָּא רַבָּן הוּא דְּגִזּוּר בְּמִיּוֹדֵי דְּהִיא טְרַחָא שְׁלֵא לְצַרְךָ, וּבְכֻלָּהּ לֹא בְּעֵי
לְמַגְזָר, מְשׁוּם דְּאִין גּוֹזְרִין גּוֹזְרָה עַל הַצְּבֹר אֶלָּא אִם כֹּן רַב הַצְּבֹר יְכוּלִין
לְעַמְד בָּהּ. רַשִׁי׳׳י : { כה } יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִי מִיָּרֵי דְּוִקָּא בְּיֵשׁ אֶכְלִין בְּבֵית, אִי
נְמִי כְּלִים שְׁיֵשׁ לַיּוֹם צַרְךָ בְּהוֹ, אוֹ דְּכִינּוֹן דְּלִבּוֹ דּוֹאֵג מְשׁוּם גְּנִבָּה חֲשִׁיב צַרְךָ
קְצֵת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב :

פרק א - משנה ו

{ כו } וּמִתְנֹת אֵף הוּ הַרְמַתּוֹ הִתְרוּ לוֹ, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין טוֹבְלִין כְּשֶׁאֵר טָבַל
לְאַסֵּר הַבֶּשֶׂר, וְכִמּוֹ שְׁכַתְּבַתְּ הַר״ב בְּמִשְׁנֵה גִ׳ פֶּרֶק י׳ דְּחֻלִין. מִיְהוּ אִם לֹא
פְּרַשׁ שְׁאֵר הַבֶּשֶׂר מִהוֹן הַרִי הוּא אוֹכְלִין וְעוֹבֵר עֲשֵׂה. רַשִׁי׳׳י : { כז } בְּתַבּוּאָה
שְׁיָדָּ מְרוּחַ, וְשִׁאֲרָה עֵין פֶּרֶק קָמָא דְּמַעֲשָׂרוֹת אִימְתֵי גְּרָנּוֹ, אֵף עַל פִּי דְּבִיָּרֶק
מְלוּי כְּלֵי סָגִי כְּדִתְנֵן הַתֵּם בְּמִשְׁנֵה ה׳, יָרֶק דְּחִיּוּב תְּרוּמָתוֹ מְדַרְבָּנּוֹ לֹא
אִירָא. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב :

פרק א - משנה ז

{ כח } וְהַמְּלַח. בְּמִקּוּם שְׁיֵשׁ מְלַח גְּסָה. רַשִׁי׳׳י :

פרק א - משנה ח

{ כט } בְּטַבְּלָא. דְּמַחְזִי כְּמֵאן דְּעֵבִיד לְצַרְךָ מְחָר, שְׁאִין דְּרָךְ לְעֲשׂוֹת בְּכֻלִים
הִלּוּ אֶלָּא הַרְבֵּה. רַשִׁי׳׳י :

פרק א - משנה ט

{ ל } וּמְסִימֵי רַשִׁי׳׳י וְהַר״ן שְׁהוֹה לוֹ לְטַחֵן מֵאֲתַמּוּל וְלֹא תְּפִיג טַעְמָה.
וְקִשְׁיָא לִי אִם כֹּן לְשִׁתְּרֵי בְּהַטְיָה מִיּוֹדֵי דְּהוֹה אֲשַׁחֲיֶקֶת מְלַח, דְּוִדְּאִי שְׁהִיא
תּוֹלְדָה דְּטוּחֵן כְּכֹל שְׁחִיקַת תְּבֻלִין וְסַמְמָנִים שְׁהִם תּוֹלְדָה דְּטוּחֵן. וְהַר״ן
בְּפֶרֶק גִ׳ נָתַן טַעַם אַחַר וְאָמַר אֶסְרוּ חֲכָמִים טְחִינָה לְפִי שְׁהוּא מְלֶאכֶה
הַנְּעִשִׂית לְיָמִים הַרְבֵּה. וְשַׁחֲיֶקֶת פְּלִפְלִין אֵף עַל פִּי שְׁהִיא תּוֹלְדָתָה, אִין
אוֹתָהּ שְׁחִיקָה נְעִשִׂית בְּאוֹתוֹ עֲנִין שְׁהִיא נְעִשִׂית לְיָמִים הַרְבֵּה, שְׁזוֹ בְּמִדּוּךְ
וְזוֹ בְּרַחֲמִים, וְאֵף פְּלִפְלִין בְּרַחֲמִים שְׁלֶהֶם אִינָה כְּדָרְךְ טְחִינַת חֲטִיִם לְיָמִים
הַרְבֵּה. וְכַתְּבַתְּ הַרְאִי׳׳ש דְּדַמִּי לְעֵבֶדָּא דְּחַל : { לא } וְתֵנָּא קָמָא אֲזִיל בְּתַר רַבָּא.

פרק א - משנה י

{לב} כִּינּוּן דְּאִיכָּא שְׁמַחַת יוֹם טוֹב בְּשִׁלוּחַן שְׁרִי. בֵּית יוֹסֵף. אֲבָל סַנְדָּל אָסוּר, הוֹאִיל וּבָאת תַּקְלָה עַל גְּדוּ. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

{א} וְנִקְרָא שְׁמוֹ עֵרוּב, שֶׁהוּא מְעַרְבַּ צְרָכֵי שַׁבָּת עַל צְרָכֵי יוֹם טוֹב לְעִשׂוֹתָן יַחַד. הֲרָאֵב"ד: {ב} וְאֶפְלוּ בְיוֹם טוֹב עֲצָמוּ הִיָּה זְכוּל לְעִשׂוֹת הָעֵרוּב לִפְנֵי סְעוּדַת יוֹם טוֹב, אֶלָּא גִזְרָה שְׁמָא יִפְשַׁע וַיִּשְׁכַּח וְלֹא יַעֲרַב מִשּׁוּם דְּטָרִיד. גְּמָרָא. וְלִשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים שְׁכַתְּבַ הַר"ב אֵינוֹ אֶלָּא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים, וְאֵף עַל גַּב דְּהִכְנָה דְּאוֹרֵיתָא, מִתֵּר לְבִשְׁל מִיוֹם טוֹב לְשַׁבָּת, מִשּׁוּם הוֹאִיל וְאִי מְקַלְעֵי אוֹרְחִים. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ג} בְּדָג וּבִיצָה. שֶׁהִיוּ טַחִין בִּיצָה עַל הַדָּג כְּשִׁצּוֹלִין אוֹתוֹ. רִש"י: {ד} וְזֶה לְשׁוֹן רִש"י, אוֹ שְׁאֵבַד קִדְּם שְׁבִשְׁל כָּל צְרָכֵי שַׁבָּת. אִם כֵּן יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַר"ב דְּהִכִּי קָאָמַר, מְעַרְבַ שַׁבָּת קִדְּם שְׁבִשְׁל כּוּי, וְאִין צָרִיד לְהַגִּיָּה מְעַרְבַ יוֹם טוֹב: {ה} לֹא כּוּי. וּלְפָרוּשׁ רֵאשׁוֹן דְּטַעֲמָא דְּעֵרוּב תַּבְּשִׁילִין מִשּׁוּם כְּבוֹד שַׁבָּת, אֶפְלוּ הִכִּי מוּטָב שְׁלֹא יִתְעַדֵּן שַׁבָּת אַחַת וַיִּתְעַדֵּן שַׁבָּתוֹת הַרְּבָה. שְׁאִם אֶתְהַ מִתִּיר לוֹ לְבִשְׁל כְּשִׁנְאֵבַד עֵרוּבוֹ אֵף הוּא יִתְרַשֵּׁל בּוֹ וְלֹא יִשְׁמַרְנוּ אוֹ יֵאָבֵד אוֹ יֵאָכַל וְלֹא יִזְכָּר לְשַׁבָּת כָּלֵל. הַר"ן: {ו} אֶלָּא דְּבַגְמָרָא גְּרַסִּין מֵאִי כָּל שֶׁהוּא, דְּאִית בֵּיהַ כְּזִית, וּפְרִשׁ רִש"י וְלַגְבִּי כְּכָר שְׁלֵם קָרִי לִיהַ כָּל שֶׁהוּא. וְכֵן הַרְּמַב"ם סָתַם וְלֹא חִלַּק בֵּין תַּחֲלָתוֹ לְסוּפּוֹ, וְכֵן כָּתַב הַטּוֹר. וְצָרִיד עֵינוֹן עַל הַר"ב. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ב - משנה ב

{ז} דְּכִתִּיב וּבִנְבִלְתֶּם לֹא תִגְעוּ [וְנִקְרָא יֵא], וּמוֹקִים לֶהַ בְּמַסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה דִּף ט"ז בְּרִגְל: {ח} וְאֶפְלוּ אִם טוֹבֵל בְּמִים סְרוּחִים כּוּי וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים דְּלִיכָּא לְמִימַר דְּמַחְזִי כְּמִיקָר, נִרְאָה כְּיוֹרֵד לְרַחֵץ מְטִיט וְצוּאָה שְׁבִגּוּפוֹ. גְּמָרָא. וְכַתְּבַ בֵּית יוֹסֵף דְּזֶה שִׁיבָּ גַם כֵּן בְּמִים סְרוּחִים:

פרק ב - משנה ג

{ט} דָּאֵי לֹא תִימָא הָכִי לָמָּה לִי לְהַשְׁיִקָם, כִּיּוֹן שְׁיִישׁ לּוֹ בְּלֹאוֹ הָכִי מִיּוֹם יָפִים לְשִׁתּוֹת. הֶרְמַבִּי"ס: {י} רִשְׁיִי. וּמִשְׁמַע דְּאֵלוֹ בְּכָלִי עֵץ שְׁאִינוֹ טִמְא רִשְׁאֵי לְמִלְאוּתָן וּלְטַבְלָן בּוֹ, וְאֵף עַל גַּב דְּהִשְׁתָּא מְקַבֵּל טִמְאָה מֵהַמַּיִם, הֵד טִמְאָה לִיתָא אֶלָּא מִדְּרַבְּנָן, וְגַם נְטִמָא בְּיוֹם טוֹב עֲצֻמוֹ, וְקִימָא לָן דְּבַחַד מֵהַנִּי גִנְיִי מִתָּר לְטַבְלוֹ בְּיוֹם טוֹב. וְקִשָּׁה דָּאִם כּוֹן בְּרִישָׁא כְּלִי אֶבֶן לָמָּה לִי, לְכוּן נְרָאָה לִי דְטִמְא רוּצָה לומר שְׁעַכְשֵׁיו נְטִמָא מֵהַמַּיִם, וְטַעֲמָא דְאַסּוּר לְגַרְסַּם טִמְאָה לְכָלִי בְּיָדִים כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {יא} רִשְׁיִי. וְהֵד טַבִּילָה לֹא מִתְנַגָּא בְּשׁוּם דּוֹכְתָא, וְרִשְׁיִי לְטַעֲמִיהָ דְגַרְסַּם בְּגִמְרָא כְּדוֹ (וְלֹא בְּדוֹ) וּמְפָרֵשׁ לְרִישָׁא גַם כּוֹן בְּעֵנָן אַחֵר, עֵין שָׁם. וְהַרְ"ב הָוָה לִיהָ לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הֶרְמַבִּי"ס מִחֲבוּרַת אוֹכְלֵי חֶלְיוֹן לְאוֹכְלֵי מַעֲשֵׂר שְׁנִי אוֹ כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַמַּגִּיד מְשָׁנָה מִתְרוּמָה לְשִׁלְמִים. וְאִי קִשְׁיָא הִינוּ רִישָׁא, הָא לְפָרוּשׁוֹ גַם כּוֹן הָוִי זֵו וְאִין צְרִידָ לומר זֵו:

פרק ב - משנה ד

{יב} וּתְנָן אִין רוּכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה. רִשְׁיִי: {יג} הוֹאִיל וְאִין זְמַנָּן הַיּוֹם כְּלָל. וְאֵף עַל גַּב דְּחִגִּיגָה וְרִאָיָה נְמִי יֵשׁ לָהּ תְּשִׁלוּמִין כָּל שְׁבַעָה, שְׁרוּ בָּהּ שְׂמָא יֶאֱנִס וְלֹא יִקְרִיבוּהוּ בְּשַׁאֲרֵי הַיָּמִים, וְתִנָּן עַבְרֵי הַרְגֵל וְלֹא חָג אִינוּ חִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ. וְאִם תֵּאמַר יְהֵא רִשְׁאֵי לְשַׁחַט נְדָרִים וּנְדָבוֹת הוֹאִיל וְהַבְּעָלִים וְגַם הַכְּהֻנִים אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא שְׁכָל הַבְּשָׂר נֶאֱכָל. וְיֵשׁ לומר דְּעַקֵּר הַהִקְרָבָה בְּשִׁבִיל גְבוּהָ, וְכִהְנִים וּבְעָלִים מְשַׁל גְבוּהָ קָא זְכוּ. תּוֹסְפוֹת: {יד} וְסוּמְכִין. דְּסַבִּירָא לָהּ תַּכְף לְסַמִּיכָה שְׁחִיטָה, וּמִדְּרִשְׁאֵי לְהַבִּיאָן רִשְׁאֵי לְסַמְדָּ:

פרק ב - משנה ה

{טו} לְרַגְלֵיו. הוּא הַדִּין לְפָנָיו וְיָדָיו, וְחֻדָּא נְקֻט. וְאֶפְשָׁר דְּלַרְבוּתָא נְקֻט, דְּלַרְחֵץ הַרְגְלִים בְּחַמִּין הָוָה דְּבַר שְׁוָה לְכָל נֶפֶשׁ יוֹתֵר מִפָּנָיו וְיָדָיו, שְׁכּוֹן פָּנָיו וְיָדָיו רַגְלִים יוֹתֵר לְרַחֵץ בְּצוּנָן: {טז} לְשִׁתְּיָהּ. וּמִיָּרִי כְּגוֹן שְׁשִׁתָּהּ מֵהוֹן וּמִרְבָּה לְרַחֵץ רַגְלָיו, דָּאֵי לֹא תִימָא הָכִי, הָא לִית לָהּ לְבֵית שְׂמָאֵי מִתּוֹךְ. וְהָכִי אִיתָא בְּהַדְּיָא בִירוּשְׁלַמִי, דְּלְבֵית שְׂמָאֵי צְרִידָ לְשִׁתּוֹת מֵהוֹן. תּוֹסְפוֹת: {יז} עוֹשֶׂה כּוֹי. וּבֵית הַלֵּל קִתְּנִי לָהּ כְּדֵאִיתָא בְּבִרְיָתָא:

פרק ב - משנה ו

{ יח } כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. אָף עַל גַּב שֶׁהוּא הָיָה מְזַרְע הַלֵּל: { יט } וְאֵינוּ חֵיב
אֶלָּא אִם כֵּן עוֹשֶׂה מְלָאכָה כְּגוֹן מִמַּחֲק אוֹ מִחֲתֻד כּוּי שֶׁהוּן אֲבוֹת מְלָאכּוֹת
לְעַצְמוֹ, אֲבָל חֲזַרְת חֲלִיּוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם אֶלָּא מְשׁוּם בְּנִין, אֵין בּוֹנֵה אֶלָּא
בְּבֵית וְאֵהֱלִים. רְשׁוּי: { כ } וּרְצוֹנוֹ לֹמַר פֶּת מְרַבָּה כְּמוֹ שְׁכוֹתֵב לְקַמּוֹ, אֶלָּא
לְהַכִּי קָרִי לָהּ עֵבֶה בְּבִרְיָתָא, מְשׁוּם דְּנִפְיֵשִׁי בְּלִישָׁה. אֵי נִמְי בְּאַתְרָא דְּהָאֵי
תְּנָא פֶּת מְרַבָּה פֶּת מְרַבָּה קָרִי לָהּ:

פרק ב - משנה ז

{ כא } וְכִי תִימָא מְכַל מְקוּם הָרִי הוּא מְזִיז עֶפְר מִמְקוּמוֹ, אֵיכָּא לְמִימַר
דְּטַלְטוּל מִן הַצַּד עַל יְדֵי דְבַר אַחַר מְשׁוּם כְּבוֹד יוֹם טוֹב הַתִּירוּהוּ. הַרְיִין.
וּמֵהָאֵי טַעְמָא הַתִּירוּ לְכַבֵּד עֲצָמוֹת כּוּי אָף עַל גַּב דְּאָסוּר לְטַלְטְלוֹן:

פרק ב - משנה ח

{ כב } וּבְסוּף פֶּרֶק הִי דְשֻׁבְתָּ כְּתֵב בֵּין לְנוּי בֵּין לְשִׁמּוּר, דְּכָל נְטִירוּתָא
יְתִירְתָּא מְשֻׁאֵי הוּא, וּפְלִגְתָּא הוּא בְּגַמְרָא וְהִלְכָה כְּמוֹ שֶׁכְּתֵב שָׁם: { כג }
מְלִשׁוֹן וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶשׁ לְהַתְגַּרְדּ בּוֹ [אֵיּוֹב ב] וְהִגִּימִ"ל מִתְחַלֵּף בְּקוּי"ף, שֶׁהֵם
מִמוּצָא גִיכ"ק: { כד } וּלְשׁוֹן רְשׁוּי בְּגַמְרָא, מִיְהוּ הַדּ חֲשָׁשָׁא [דְחַבּוּרָה]
בְּקִירוּד אֵיטָא, וְנִמּוּקוֹ עִמּוֹ, דְּפָסִיק רִישָׁא מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְעֵין תּוֹסְפוֹת
יוֹם טוֹב: { כה } בְּיוֹם טוֹב. מְדַאֲיֶצְטְרִיד לְמַתְנֵי בְּיוֹם טוֹב שְׁמַע מִנָּה דְּבָבָא
קְמִיתָא דְּהֵינּוּ פְּרָתוֹ כּוּי לָאוּ בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא בְּשַׁבָּת. דְּאֵין מְצוּיִן עַל שְׁבִיתָת
בְּהִמְתּוֹ בְּיוֹם טוֹב. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: { כו } מְקַרְצְפִין. מְלָה אֶרְמִית
הוּא, לְהַתְגַּרְדּ בּוֹ לְאַתְקַרְצְפָּה בֵּיהּ. עָרוּד. וּבְגַמְרָא דְּפָסְחִים דָּף י"א מֵאֵי
שְׁנָא גַבִּי חֲמֵץ דְּגָזוּר וּמֵאֵי שְׁנָא גַבִּי קַרְצוּף דְּלֵא גָזוּר. לָחֵם בְּלָחֵם מִיחְלָף,
קִירוּד בְּקַרְצוּף לֵא מִיחְלָף:

פרק ב - משנה ט

{ כז } מְסִים רְשׁוּי שֶׁהוּא עֶקֶר וְהַעֵץ בְּטַל אֶצְלוֹ: { כח } וְנִרְאָה שְׁרָצוֹנוֹ לֹמַר
הָאֲמַצְעִית הִיא הַכְּבָרָה, אֶלָּא לְפִי שְׁיֵשׁ לָהּ בְּהַכְרַח סוּבֵב הַמְקִיפָה, אֲסַבְרָה
לָהּ בְּהָאֵי לִישְׁנָא: { כט } כְּלוּמַר בְּגַד דְּכְתִיב בְּתוֹרָה שֶׁהוּא אֶרוּג: { ל } דְּאֵלוֹ
הִיא שֶׁל מִתְּכָת וּדְאֵי טְמֵאָה מְשׁוּם פְּשׁוּטִי כְּלֵי מִתְּכָת, כֵּן כְּתֵב רְשׁוּי.
כְּלוּמַר אָף עַל פִּי שֶׁהַכְּבָרָה אֵינָה יְכוּלָה לְקַבֵּל כְּלוּם:

פרק ב - משנה י

{ לא } וכתבו התוספות דלא נהירא, דמאי קא משמע לן, פשיטא, הא אין לך כלי מיחד גדול מזה, לכך נראה לי דהינו כלי שעושין לקטנים להתלמד להלוך, והיא עומדת על שלשה אופנים, ואוחז בה בידו והיא מתגלגלת לפניו: { לב } ואידך סבר פעמים שאין האופן מתגלגל והוא נגרר וחופר, ואידך סבר לא שכיח הכי. רש"י:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

{ א } וטעמא כמו בטחינה, כמו שכתבנו בפרק קמא באות ל'. וכן צידה אסרו, שפעמים שתעלה במצודתו דגים הרבה כו'. הרא"ש: { ב } ולפי זה בדגים לעולם אין צדיו, דאי לא תימא הכי למה חלקו. והטעם, מפני שהם מכסים מן העין:

פרק ג - משנה ב

{ ג } משום דכל שיש באותו מין במחבר, דרכן של בני אדם ללקוט אותו ביומו ולא מבערב. הר"ן: { ד } לפי שלקיטה דומה לקצירה ואף לקיטת פרות הנפסדים כתותים וענבים אסרו, לפי שהלכו אחר רבה של לקיטה. הר"ן. ובכאן לא התנה הר"ב שיהא בשביל ישראל כדלקמן בתחום, משום דכל שבמחבר יש בו משום מקצה, ומשום הכי אפלו תלשן לעצמו אסורים. וכן כל ששייך בו אסור מקצה אסור לו להנות ביום טוב ממלאכתו של נכרי, אף על פי שעשאה לעצמו (ועין מה שכתוב בפרק ט"ז דשבת. וכפש יש לומר דעשאו מדבר מוכן) ולכך לא הצריך הר"ב כאן להמתין בכדי שיעשו. ועין תוספות יום טוב: { ה } בודאי בא מחוץ לתחום מיירי, ואסור זה פירש הרא"ש באכילה, אבל בטלטול שרי, דכיון דשרי לישראל אחר באכילה אין לו דין מקצה לאסר בטלטול:

פרק ג - משנה ג

{ ו } יש שהות. לישנא דמתניתין דיקא, דאף על פי שאינו אוכל כיון שהיה יכל לאכל סגי דהא אמרינן הואיל כו'. בית יוסף: { ז } ואין רצונו לומר שהאחד נושא במוט והשני במוטה, אלא ששניהם נושאים במוט כאחת או במוטה:

פרק ג - משנה ד

{ח} משמע דאפלו בעבר ודן וכן משמע לישנא דמתניתין. וקשיא לי כו' דהרי אם עבר ודן דין מי לא הנה דיניה דין, וכמו באינד דתנינן נמי גבי דלא דנין לקמן בפרק ה', דנדאי אם קדש דמקדשת כו'. והתוספות כתבו דאסור משום מקצה אף לרבי שמעון, דלא הוי דעתיה עלויה, וכתב הר"ן משום דמי יימר דמזדקק ליה חכם. תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה ה

{ט} דביום טוב קימא לן כרבי יהודה דמקצה אסור. ובמסכת מיקא מודה רבי יהודה רבי דשרי:

פרק ג - משנה ו

{י} וכתב רש"י דמקח וממכר בשבת ויום טוב אסור, בספר עזרא ב' (הינו נחמיה) י"ג. ובדף ל"ז פרש מדכתיב ממצוא חפצך ודבר דבר [ישעיה נח], אי נמי מקח וממכר אתי לידי פתיבת שטרי מכירה. וכלה חדא גזרה הוא: {יא} נמנין. פלומר ובהכי יכולין למחר לחלק ביניהם: {יב} דמחזי כנותנו לשם משקל. רש"י:

פרק ג - משנה ז

{יג} בדינור. שאסור להזכיר שם דמים. רש"י. ותמיהני דמשנה שאינה צריכה היא, דכבר נשנה לעיל אין נמנין: {יד} ומחלקין ביניהן. שאמר תן לי חלק או חצי חלק, כדרך שרגילין לנתחן במקום ההוא, ומביא שתי בהמות ומעמידן זו אצל זו ואומר זו כזו, ולמחר שמין הנשאר כפי מה ששנה קד יפרע לו. גמרא:

פרק ג - משנה ח

{טו} דהואיל ואינו מיוחד לא קא עביד כדעבדין בחל שדרך לקוחות לומר תן לי לג ואין דרך לומר כלי זה מלא לי בדרך מקח אלא בדרך הלואה או מתנה. ואף על גב דמיוחד למדה מה שאין כן במשנה ו' דאסרי לשקל בכלי משום דקא עביד עובדין דחל דפעמים שאין הליטרא לפניו וכיון שיודע משקל פליו שוקל בו. גמרא: {טז} הואיל ועומד למדה, מה שאין

כּוּן בּמִשְׁנֵה וי דַּמְתִּיר לְשִׁקֵּל כְּנֶגֶד כְּלֵי לְפִי שְׁאִינוּ עוֹמֵד לְשִׁקֵּל בּוּ. גְּמָרָא :
{ יז } וּלְמֵאן דְּגָרַס מִפְּנֵי בְּרוּרֵי הַמִּדּוֹת הֵכִי פְּרוּשׁוֹ, מְשׁוּם בְּטוּל בֵּית
הַמִּדְרָשׁ שֶׁל בְּאֵי מוֹעֵד לֹא יִהְיֶה פְּנוּי לְשִׁהוּת וּלְבִרְר מִדּוֹתָיו שֶׁלֹּא יִרְתִּיחוּ,
לְפִיכֵן מִמְּלֶאךָן בְּלִילָהּ. וְטַעְמָא שְׂרָצָה שֶׁלֹּא יִרְתִּיחוּ, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי הִרְתִּיחוּת
שְׂמַעְלָה הֵיִן נִמְצָא שְׁאִין הַמִּדָּה מְלֵא : { יח } חֲנוּנֵי כּוּי. שְׂמַתוּד שְׂרָגִיל
אֲצֵלוּ מֵאֲמִינוּ וְנוֹתְנוּ לוֹ בְּלֵא פְּסוּק דְּמִים. רְשׁ״י : { יט } מוֹנֵה. הַלְכָּךְ לֹא
מוֹכַח דְּמִשׁוּם דְּמִים הוּא דַּמְדַּכֵּר לִיה מְנִין, אֶלֶּא שְׂכָךְ צְרִיךְ. הַרְׁׁן :

ד

פרק

פרק ד - משנה א

{ א } וּמִסִּים רְשׁ״י אוּ עַל יְדֵי עֵרוּב. וְכַתֵּב בֵּית יוֹסֵף דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִיו
דְּבִמּוֹלִיךְ הַכְּפִידִים בְּחוּץ בְּמִקּוּם הַרוֹאִים דְּוִקָּא הוּא דְּאֲמַרִּין דְּלֹא יְבִיאִם
בְּסַל וּבְקַפָּה, אֲבָל לְטַלְטַל בְּמִקּוּם שְׁאִין רוֹאִין כְּגוֹן מְזוּיִת לְזוּיִת בְּאוֹתוֹ
בֵּית, מְבִיא כִּי הֵיכִי דְּבַעֵי. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : { ב } אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא
נִקְט, דְּעַל כְּתַפּוֹ מְבִיא אֶחָד אוּ שְׁנַיִם, וּבְסַל וּבְקַפָּה מְבִיא שְׁלֹשָׁה וְאַרְבַּעָה,
וְהוּא הַדִּין אֵיפְכָּא, דְּלַעוֹלָם אֲסוּרָא בְּסַל וְקַפָּה וְהַהֲתֵר בְּכַתַּפּוֹ, דְּבִשְׁנוּי
תַּלְמִי מְלִתָּא, לֹא בְּמִסְפָּר : { ג } וְשֵׁם נוֹתְנִין עֲצִים וְכָל דְּבָר שְׁאִין דְּעֵתוֹ לְטַל
עַד זְמַן מְרַבָּה. רְשׁ״י :

פרק ד - משנה ב

{ ד } דְּבִשְׁל מְצוּה אֲסוּר לְהַנּוֹת כָּל יְמֵי הַסְּכּוֹת כְּדִלְפִינָן בְּגְמָרָא : { ה } וְאִינוּ
דוֹמָה לְסַמּוּד לְסַכָּךְ, שֶׁהַסַּכָּךְ אִינוּ אֲרוּג, לְפִיכֵן הַכֵּל שְׁוֹה הַעֲלִיוֹן פְּתַחְתוֹן
סַכָּךְ הוּא. רְשׁ״י : { ו } הַמְּכַנְס. אִם כְּנֶסֶן מְעַרְב יוֹם טוֹב, דְּגַלִּי דְּעֵתִיָּה
דְּעֲלִיָּהוּ סַמּוּד. רְשׁ״י. וְלֹא דוֹקָא מְעַרְב יוֹם טוֹב, אֶלֶּא כָּל שְׁהֵם מְכַנְסִים
קִדְּם יוֹם טוֹב דְּעֵתִיָּה עֲלוּיָה : { ז } וְטַעְמָא מְשׁוּם דְּכָל שֵׁישׁ לוֹ מְסַגְּרַת מַחְזִי
כְּחָצֵר וְלֹא הוּי עֲצִים שְׁבִתוּכוֹ כְּמִקְצִים. בֵּית יוֹסֵף : { ח } וְשִׁמְעַ מְנָה דְּבַעִין
מִיַּת שֶׁלֹּא יְהוּ מְקַצִּים דְּהָא חָדָא מִתְרַתִּי מִיָּהוּ בְּעֵי רַבִּי יוֹסִי :

פרק ד - משנה ג

{ ט } וְאֶפְלוּ לְרַבִּי שְׂמַעוֹן, וְטַעְמָא מִפְּנֵי שְׁהֵם מְקַצִּים מַחְמַת חֶסְרוֹן כִּיס
דְּמוּדָה רַבִּי שְׂמַעוֹן. בֵּית יוֹסֵף : { י } וְכִינּוֹן דְּאֲתַקְצֵאֵי לְבִין הַשְּׂמִשׁוֹת
אֲתַקְצֵאֵי לְכֵלֵי יוֹמָא. רְשׁ״י. וְשִׁמְעַ מְנָה דְּמִתְנִיתִין כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמִקְצָה

אָסוּר, וְאָף עַל גַּב דְּבִשְׁבֶּת [פָּרָק כַּד מִשְׁנָה ד] סְתִים לִן כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן (עֵין שָׁם), הֵינּוּ טַעְמָא דְּשִׁבְתָּ חֲמִירָא וְלֹא אֲתִיָּא לְזִלְזוּלֵי בֵּיהּ, סְתִים כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמַקְל. יוֹם טוֹב דְּקִיל וְאֲתוּ לְזִלְזוּלֵי בֵּיהּ, סְתִים כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמַחְמִיר. גְּמָרָא: {יא} **בְּקִרְדִּים**. סְתִים קִרְדִּים עָשׂוּי כְּמִין כְּלֵי אֲמָנוּת שְׁעוֹשִׂין בּוֹ אֲכַפּוֹת וְסָרְגוֹת כּוּי, וַיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פִיּוֹת. רִשְׁיִי: {יב} וְכַתְּבַתְּ הַרְמַבְיִים וְלָמָּה לֹא נֶאֱסַר הַבְּקוּעַ כָּלָל, מִפְּנֵי שְׁאֲפָשֶׁר שִׁיפְגַע בְּעֵץ עֵבֶה וְלֹא יוּכַל לְהַבְעִירוֹ וַיִּמְנַע מִלְּבַשְׁל לְפִיכָךְ הִתִּירוּ לְבַקֵּעַ בְּשִׁנּוּי. וְכָל הַדְּבָרִים הַדּוּמִין לָזֶה, מִזֶּה הִטְעַם הִתִּירוּ מֵהַתִּירוֹ וְאֲסִרוּ מֵהַשְׁאֲסִרוּ. וְהִרְאָבִי"ד כְּתַב כִּינּוֹן דְּאִי אֲפָשֶׁר לְבַשְׁל וְלֹאפּוֹת בְּלֹא עֵצִים, עָשׂוּי הַבְּקִיעָה כְּדִיכַת מְלַח שְׁהִתִּירוּ אוֹתוֹ עַל יְדֵי שְׁנׁוּי: {יג} **מַגֵּל**. פִּרְשׁ בְּעָרוּךְ מַגֵּל יָד עָשׂוּי לְשַׁבֵּר עֲצָמוֹת וְעֵצִים, וְהוּא חֶלֶק: {יד} שְׁזָה הַצַּד עָשׂוּי לְבַקֵּעַ בּוֹ עֵצִים, וְצַד הַרְחָב קוֹצֵצִין בּוֹ הָעֵץ לְרַחְבוֹ, דְּדָמִי לְמַלְאכַת הָאֱמוּנָה. רִשְׁיִי: {טו} וְהַקְשׁוּ בִּתְּוֹסְפוֹת מִמְעוֹת שְׁעַל הַכֹּהֵן דְּמִשְׁנָה ב' פָּרָק כ"א דְּשִׁבְתָּ, דְּאִם הוֹנְחוּ שָׁם מִעֲרַב שִׁבְתָּ הָיִי בְּסִיס וְאֲסוּר, וְאָף עַל גַּב דְּלֹא הוּא אֶלָּא מְקַצָּה מְדַרְבְּנָן. וְתַרְצוּ הַרְמַבְיִין וְהַר"ן דְּהִקְא הַפְּרוֹת עֲצָמוֹן רְאוּיָן וְלֹא נַעֲשׂוּי בְּסִיס לְבֵית, אֶלָּא שְׁדַבֵּר אַחֲרַי גּוֹרֵם שְׁאִינוּ יָכֹל לְהַנּוֹת מִהוֹן, וְאִינוּ אֶלָּא כְּאֵלוּ הָיָה פְּרוֹתֵיו בְּמִקּוֹם שְׁאִינוּ יָכֹל לְהַלּוֹךְ שָׁם, וְהַכִּי נְמִי גְבִי טָבֵל:

פרק ד - משנה ד

{טז} הָא קָא מִשְׁמַע לִן דְּאָף עַל גַּב דְּאִינוּ כְּלֵי לְעַנְוִן קַבְּלַת טַמְאָה עַד שְׁיַצְרְפְּנוּ בְּכַבְּשׁוֹן. וְעֵין תְּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ה

{יז} **אֵין שׁוֹבְרִין**. כְּשִׁצּוּלִין דְּגִים עַל הָאֲסַפְלָה חוֹתְכִים קָנִים אוֹ קֵשׁ שְׁבָלִין אוֹ שׁוֹבְרִים חֲרָסִים אוֹ חוֹתְכִין נֶזֶר כּוּי וְסוֹדְרִים עַל גְּבִי הָאֲסַפְלָה, מִפְּנֵי שְׁהַמְתַּכְתָּ מִתְחַמֵּם וְשׁוֹרֵף אֶת הַדָּג. רִשְׁיִי: {יח} מְסִים רִשְׁיִי מִשְׁפִּילוֹ וּמִשׁוּהוֹ שְׁלֹא יָגַע בְּפֶת שְׁמִדְבָּקִין בְּדַפְנוֹתֵיו וַיִּשְׁרַפְנוּ: {יט} וְלִשׁוֹן עֲבָרִי הוּא, כְּמוֹ שְׁפֶת הַסִּיר (מְלָכִים ב ד): {כ} מְדַרְבְּנָן, מִשׁוּם דְּמִתְחַזִּי כְּאֶהְלֵא. רִשְׁיִי: {כא} גְּמָרָא. וּפִרְשׁ הַר"ן שְׁכִינּוֹן שְׁאִין מִיחְדִּין אֶלָּא לְהַסְקָה בְּלִבָּד אֵין תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיָּהֶם וַיֵּשׁ לָהֶם דִּין מְקַצָּה גְבִי שְׁאֵר מְלֹאכּוֹת: {כב} גְּמָרָא, וְכִי תִימָא וְלָמָּה לִן הָאִי טַעְמָא, תִּיפּוּק לִיָּה מִשׁוּם מְקַצָּה דְּהַעֲצִים כְּנִזְכָּר לְעִיל. אִיכָא לְמִימַר נְפָקָא מִנָּה דְּאֶפְלוּ אֲזַמְנִיָּה מֵאֲתַמּוּל דְּלָאוּ מְקַצָּה הוּא, אֶפְלוּ הַכִּי אֲסוּר מִשׁוּם דְּנִרְאָה כּוּי. הַר"ן:

פרק ד - משנה ו

{כג} וְרִישָׁא לֹא אֶתִי לְאַשְׁמוּעִינָן אֶלָּא הֵתֵר טְלִטּוּל עֵצִים אָף שְׁלֹא לְהַסְקָה. רִשׁׁי. כְּלוּמַר וּכְדִתְנָן בְּסִיפָא וּמְגַבֵּב כּוּי וּמְדַלִּיק הוּא הִדִּין שְׁלֹא לְהַדְלִיק אֶלָּא לְחַצֵּץ נְמִי שְׂרִי כְּמוֹ בְּרִישָׁא:

פרק ד - משנה ז

{כד} הַעֲצִים. כְּגוֹן שְׁחוּכְכִין אוֹתָן זוּ בְּזוּ אוּ מְכִין זוּ בְּזוּ עַד שְׁתַּצָּא הָאֵשׁ. הֶרְמַבִּי״ם: {כה} עֶרֶב שַׁבָּת. לְרַבּוּתָא נִקְט עֶרֶב שַׁבָּת, אָף עַל גַּב דְּסִתִּים לֹן תֵּנָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלִית לֵיהּ מְקַצָּה, אֶפְלוּ הֵכִי בְּהַד מְקַצָּה דְּגֵרוּגְרוּת וְצִמּוּקִים מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן מְשׁוּם דְּדַחֲחִינָהוּ בְּיַדִּים וְלֹא חֲזוּ, שְׁמַסְרִיחוֹת כְּשִׁמְתִּיבְשִׁין קִדָּם שְׁיַבְשׁוּ: {כו} וּגְמַר מְלֹאכֶת הִגְרוּגְרוּת בְּסוּף פֶּרֶק קִמָּא דְּמַעֲשָׂרוֹת, וְאֶפְלוּ הֵכִי שַׁבָּת קוֹבַעַת לְמַעֲשָׂרוֹת לְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר. גְּמָרָא: {כז} עַד שְׂרִשׁׁם. כְּבֵית הַלֵּל דְּלַעִיל, וְהֵכָא מְחַמִּירִין וּבְעֵי שְׂרִשׁׁם מְשׁוּם דְּאֶקְצִיָּה בְּיַדִּים. וְדַע דְּמַסְקִינָן בְּגְמָרָא דְּלַחֲכָמִים אִין שַׁבָּת קוֹבַעַת אֶלָּא בְּדָבָר שְׁנַגְמָרָה מְלֹאכֶתוֹ, וּמִהֲנִי לֵיהּ דְּלֹא בְּעִינָן שְׂרִיָּאָה פְּנֵי הַבַּיִת, וְהֵכָא שְׂאֲנִי דְּכִיּוֹן שְׂאֲמַר מְכָאן כּוּי קְבָעָה לֵיהּ. וְהוּא הִדִּין בְּחַל, אֶלָּא דְּגַבִּי שַׁבָּת קָא מְשַׁמַּע לֹן דְּטַבֵּל מוּכָן הוּא, שְׂאֵם עֶבֶר וְתַקְנֹו מְתַקְוֹ, וְלֹא אֶסְרוּ אֶלָּא לְכַתְּחַלָּה. תּוֹסַפּוֹת יוֹם טוֹב:

ה

פרק

פרק ה - משנה א

{א} לִישְׁנָא דְּכִי יִשְׁל זִיתָדָּ [דְּבָרִים כח]. גְּמָרָא: {ב} וְכַתְּבֵהּ הָרֵא״ש, וְיוֹתֵר נִרְאָה כְּדָבְרִי רִ״י דְּבַשְׁבָּת דְּקִתְנִי בְּסִיפָא קֵאִי אֶהְנִי תִרִי בְּבִי, דְּמִדְּקִתְנִי רִישָׁא בְּיוֹם טוֹב אֶבֶל לֹא בְּשַׁבָּת וּבְסִיפָא קִתְנִי בְּשַׁבָּת, מְשַׁמַּע דְּקֵאִי אֶתְרִי בְּבִי: {ג} כְּדִי יִין כּוּי. מוּקְמִינָן בְּגְמָרָא בְּדַטְבְּלָא, דְּאֶסְוִיר לְטְלִטְלוֹן, וְהָא קָא מְשַׁמַּע לֹן דְּלֹא תִימָא בְּפִרוֹת הָרְאוּיִן לְטְלִטְלֵ דְּוִקָא קָא מְשַׁמַּע לֹן, דְּאֶפְלוּ בְּאִין רְאוּיִן, דְּכָלִי נָטַל לְצַרְדָּ דְּבָר שְׂאִינוּ נָטַל. וְלִמָּאן דְּאֶמַר שְׂאִינוּ נָטַל, מוּקְמִינָן דְּוִקָא בְּפִרוֹת הָרְאוּיִן, וְהִדֵּר תְּנִי כְּדִי יִין, לְאַשְׁמְעִינָן דְּאֶפְלוּ בְּהַפְסַד מַעַט הַתִּירוֹ: {ד} הַדְּלָף. דְּוִקָא בְּדָלְף הָרְאוּיִ לְרַחֲצָה, דְּאִי בְּשְׂאִינוּ רְאוּיִ אֶסְוִיר, דְּמַבְטֵל כְּלִי מִהִיכְנוּ. הֶרֶ״ן:

פרק ה - משנה ב

{ה} דְהוּי אַסוּרָא דְאוּרִיתָא, דְהֵינּוּ קוּצֵר שְׁתוּלֵשׁ מִן הַמְּחַבֵּר. רַשִׁי: {ו} כְּלִי שֶׁל גִּמְמָא שְׁאוּרְגִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין כְּמִין חֲבִית אַרְכָּה, וְלִמְדִין בּוֹ לְשׁוּט. רַשִׁי: {ז} וַיְכּוּ כָף וַיֹּאמְרוּ יַחֲי הַמֶּלֶךְ [מְלָכִים ב יא], מְתַרְגָּם וּטְפָחוּ יָד: {ח} כְּמוֹ סַפְקֵתִי עַל יָרֵךְ [יְרֻמְיָה יח]: {ט} מְרַקְדִין. עֵת לְרַקֵּד [קִהְלֵת ג] מְתַרְגָּם לְטַפְזָא בְּהַלּוּלָא. וּמְפִיזוּ וּמְכַרְכְּרֵי [שְׁמוּאֵל ב ו] מְתַרְגָּם מְרַקֵּד וּמְשַׁבְּחִי: {י} וְלִהְנֵךְ קִמְאֵי קָרִי שְׁבוּת, דְאַסוּר שְׁבוּת גְּמוּר יֵשׁ בְּהוּ, לְפִי שְׁאִין בְּהוּ צַד לְסַלֵּק גְּזֵרוֹת חֲכָמִים מְעַלְיָהוּ, שְׁאִין בְּהֵם לְחִלּוּחִית מְצוּהָ. רַשִׁי: {יא} פֶּסֶק דִּין לְדִינִין וּשְׁטֵר אֲרוּסִין לְקַדּוּשִׁין וּשְׁטֵר חֲלִיצָה לְחוּלְצָת וּכְתֻבָּה לִיְבָמָה. רַשִׁי. וְכַל שְׁכּוֹן גְּרוּשִׁין, דְּלֹא סָגִי אֶלָּא בְּכַתִּיבָה וּבּוֹ בִּיּוֹם, וּמְשׁוּם הֵכִי לֹא חָשׁ לְמַתְנִיָּה. הֲרִי"ן: {יב} וּתְמִיחֵנִי שְׁפָרְשׁוּ דְלֹא כְּחֲכָמִים דְּסַבִּירָא לְהוּ דְּסַתְמִן לְכַהֲנִים, דְּהֵכִי קִימָא לּוֹ [בְּעַרְכִּין פֶּרֶק ח מְשֻׁנָּה ו] וְהָא וְדָאֵי דְכֻשְׁמַחֲרִים לְכַהֵן דְּהוּי נְמִי כְּמַקְח וּמְמַכֵּר. וְאַפְשָׁר דְּכַל שְׁכּוֹן הוּא וּרְבוּתָא הוּא לְאַשְׁמַעֲיָן דְּאַפְלוּ לְבַדְּק הַבַּיִת דְּלַגְבוּתָהּ מְחֻזִי כְּמַקְח וּמְמַכֵּר: {יג} עֵין מַה שְׁכַתְּבֵתִי פֶּרֶק ג' מְשֻׁנָּה ו'. וְכִי תִימָא הָא אֲמַרִין דְּחַפְצֵי שְׁמִים מְתַרִין כּוֹי, יֵשׁ לוֹמֵר דְּלֹא דְמִי כְּלִי הָאֵי לְמַקְח וּמְמַכֵּר, שְׁאִינּוּ יוֹצֵא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת לְגַמְרֵי כְּמוֹ הֵנִי דְּהֵכָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {יד} **קל וחומר בשבת.** הֵכִי קֹאמֵר, כִּי אֲתַנּוּ בֵּי מְדַרְשָׁא לְעֵינִין יוֹם טוֹב מִיַּתְנּוּ, וְקַל וְחֹמֵר בְּשַׁבָּת. וּבְרִישָׁא דְּקַתְנֵי כָּל שְׁחִיבִים כּוֹי בְּשַׁבָּת חִיבִים עָלְיוּ בִּיּוֹם טוֹב, רְצָה לוֹמֵר אַחֲרִים שְׁלֹא הִזְכְּרוּ בְּמְשֻׁנָּה זֹאת, וְאַלּוּ הֵן אֲסִיפָא קֹאֵי, כָּל אֵלּוּ בִּיּוֹם טוֹב כּוֹי: {טו} **אין כו.** לְהֵיוֹת מְתַר לְכַתְּחַלָּה בִּיּוֹם טוֹב מַה שְׁאַסוּר בְּשַׁבָּת. אֲבָל לְעֵינִין עֲנֻשִׁין יֵשׁ הַרְבֵּה, שְׁזָה בְּסַקִּילָה וְכַרְת וְזָה בְּלָאוּ גְרִידָא. רַשִׁי וְתוֹסְפּוֹת. וּמַהֲאֵי טַעְמָא נִיחָא דְּלֹא חֲשִׁיב מְקַצָּה דְּבְשַׁבָּת מְתַר, דְּלֹא בָּא אֶלָּא לוֹמֵר דְּאִין מְתַר בִּיּוֹם טוֹב מַה שְׁאַסוּר בְּשַׁבָּת: {טז} וְהֵכִי נְמִי הַבְּעָרָה:

פרק ה - משנה ג

{יז} **לבנו.** וְאַף עַל גַּב דְּהוּא יַחִיד לֹא קָנָה, לְפִי שְׁדַרְדַּךְ בְּנֵי אָדָם לְמָסַר כְּלִיָּהוּן וְחַפְצֵיָּהוּן לְבְנֵיהוּן וְאִינָם מְחַשְׁבִּין אוֹתָם כְּאֵלּוּ הוֹצִיאוּם מְרֻשׁוֹתָם. הַמְּגִיד מְשֻׁנָּה:

פרק ה - משנה ד

{יח} וְהַשּׁוֹאֵל דְּקַתְנֵי בְּדַבּוּרָא בְּעַלְמָא וְלֹא מְשַׁךְ מְבַעוּד יוֹם, וְקָא מְשַׁמַּע לּוֹ כֵּיּוֹן דְּאַסְמְכִיָּה בְּרֻשׁוֹתִיָּה אוּקְמִיָּה. רַשִׁי: {יט} פְּרוּשׁ לְהַשְׁאִיל כְּלִי זֶה לְהַשְׁאִיל הַזֶּה, וְכֵיּוֹן דְּבַעֲרַב יוֹם טוֹב זֶה לֹא אָמַר לִיָּה לֹא אוּקְמִיָּה בְּרֻשׁוֹתִיָּה, מְשׁוּם דְּמִימַר אָמַר דְּלִמָּא מְשַׁכַּח אִינִישׁ אַחֲרִינָא וְאַזִּיל וְשְׁאִיל מִיָּנִיָּה. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {כ} **שתייהן.** וְלֹא בְּטָלִי מִים וּמְלַח אֲגַב הָעֶסָה, מְשׁוּם דְּהוּי דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מְתִירִין. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם

פרק ה - משנה ה

{כא} **בור כוי**. כל מקום ששונה בור הוא מים מכנסים, והכי איתא בגמרא, דאלו הנובעים הרי הן כרגלי כל אדם, פרוש הממלא ראשון: {כב} רש"י. ונראה בעיני דדוקא כשלא ערב אחד מהן, דאם לא כן הוא מעכב. עוד יש לומר דשאני מים דכלין ואינם נשארים לאחר עשית צרכיו בהם, שיך לומר בהם יש בררה, מה שאין כן בכלים. ועין תוספות יום טוב: {כג} דתחומין דרבנן, וברבנן קימא לן יש בררה:

פרק ה - משנה ז

{כד} **אלא אם כן**. ואף על גב דבמשנה די בדבורא קני ליה השואל, שאני התם דאמר ליה משאיל לשואל גופיה, הלכך סמכה דעתיה, אבל הכא דלא אמר ליה בעינן זכוי. הר"ן: {כה} **אין משקין**. לענין ההשקאה בעלמא ודאי אלו ואלו מזונותיהם עליך ומתר להשקותם, משום הכי מפרש בגמרא דמשום שחיטה נקט, ואגב אורחיה קא משמע לן דלשקי והדר לשחט, משום סירכא דמשכא כוי. הר"ן. ועין תוספות יום טוב: {כו} **בעיר**. כתנא קמא דבריתא שפרש שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום, ונמצא שהן מוכנות: {כז} **באפר**. פרש הרמב"ם שם הכפרים. והערוך פרש כמו ותרענה באחו [בראשית מא], ורצונו לומר שהם חוץ לתחום, והם מקצים, דאין דעת אנשי העיר עליהן. ועין מה שכתבנו פרק די משנה ג'. ומיהו הכא איתא מאן דאמר בגמרא דאף רבי שמעון מודה דהוי כגרוגרות וצמוקים דדחינהו בידיים: